

ЖИТОМИР

Житомирська міська рада
Управління у справах сім'ї,
молоді та спорту

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ПРОВЕДЕННЯ ГЕНДЕРНОГО АУДИТУ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІЇ

Рекомендовано до друку наказом управління у справах сім'ї,
молоді та спорту Житомирської міської ради
№ 70 від 24 березня 2021 року.

Рецензенти:

Байда М.В., кандидатка педагогічних наук, координаторка проекту
«Інтегрований розвиток міст в Україні II» у м. Житомирі.

Колодій М.М., кандидатка державного управління, доцентка кафедри
політології і державного управління Ужгородського національного
університету.

Методичні матеріали з проведення гендерного аудиту безпеки території
/Авт.- упоряд.: Євченко С.В., Остапчук О.Л., Тарасенко Н.Л. – Житомир.
Надруковано з оригінал-макета автора. Підписано до друку 05.04.2021.
Формат 20x30/2. Обл. вид. арк 2.22. Друк цифровий. Гарнітура Calibri
Зам. 167. Наклад 100 шт. Видаєць: ФОП Оржехівський А.О. СВ В00
№762079А.О., 2021. – 16 с.

У виданні представлені методичні матеріали, які допоможуть застосувати
такий вид гендерного аналізу, як гендерний аудит безпеки території на
практиці.

Адресовано особам, які займаються питаннями інтеграції гендерних
аспектів у життєдіяльність громади.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>Гендерний аудит безпеки як вид гендерного аналізу</i>	5
<i>Основні етапи проведення аудиту безпеки території</i>	7
<i>Практичний кейс «Проведення гендерного аудиту території Житомирського міського парку імені Юрія Гагаріна»</i>	8
<i>Додаток: лист фіксації результатів проведення гендерного аудиту безпеки території</i>	12

Вступ

Однією з важливих умов створення комфортного, зручного, доступного середовища в громаді є дослідження та врахування факторів безпеки й захищеності для різних груп жінок і чоловіків при прийнятті управлінських рішень. Організація та проведення гендерного аудиту безпеки на певній території в громаді із залученням людей різного віку, статі, стану здоров'я, місця проживання, сфери зайнятості і т.д. сприяє підвищенню безпеки для всіх мешканців/мешканок. Також гендерний аудит безпеки території може бути ефективним інструментом мобілізації громади, посилювати вплив громадськості на прийняття управлінських рішень.

Разом з тим під час обстеження території учасниці та учасники дізнаються більше інформації про фактори небезпеки і безпеки на території, де вони живуть, краще розуміють потреби інших людей, які живуть навколо, обмінюючись результатами та випрацьовуючи спільні рекомендації для покращення стану певної території.

Проведення гендерних аудитів безпеки території на постійній основі підвищує рівень безпеки в громаді, допомагає приймати доцільні управлінські рішення та поліпшує якість життя людей у цілому. У методичних рекомендаціях представлено інструментарій проведення гендерного аудиту безпеки території із практичним кейсом його застосування на прикладі однієї з паркових зон м. Житомира.

Гендерний аудит безпеки як вид гендерного аналізу

Гендерний аналіз – вивчення відмінностей між жінками та чоловіками в умовах, потребах, рівнях участі, доступу до ресурсів та управління ними, повноваженнях у прийнятті рішень тощо, зумовлених усталеними в суспільстві гендерними ролями (нормами, очікуваними моделями поведінки, діяльністю, характерними рисами, що вважаються притаманними для чоловіків/жінок).

Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів» від 7 лютого 2020 року № 86.

Гендерний аналіз – інструмент для розуміння соціальних процесів, допомагає визначити, як і чому політичні, економічні, соціальні та інші фактори впливають на жінок та чоловіків.

Види гендерного аналізу:

- Аналіз практичних та стратегічних потреб.
- Методи «3Р» та «4Р».
- Ієрархія потреб Лонгве.
- Гарвардський метод.
- Мапування.
- Оцінка гендерного впливу (ОГВ).
- Аналіз можливостей і вразливих моментів.
- Трифазний метод.
- Гендерний аудит безпеки території.

Гендерний аудит – це одночасно й інструмент, і процес аналізу продуктів та/або діяльності, заснований на принципах активної участі й залучення зацікавлених сторін, який надає достовірні дані для планування змін з урахуванням практичних та стратегічних гендерних потреб жінок і чоловіків та/або їх груп.

Завдання гендерного аудиту:

- відстежити та оцінити зміни у просуванні гендерної рівності;
- встановити відповідні точки та критерії для оцінювання прогресу;
- виявити проблеми й прогалини;
- надати рекомендації щодо ефективних та оптимальних стратегій і методів розв'язання виявлених проблем;

- інвентаризувати позитивні практики, спрямовані на досягнення гендерної рівності.

Існують різні підходи до проведення гендерного аудиту, наприклад, підхід, який пропонує Міжнародна організація праці, гендерний аудит доступності, аудит безпеки територій та ін.

Гендерний аудит доступності – процес визначення архітектурних, інфраструктурних, інформаційних та комунікаційних перешкод, які обмежують доступ жінок і чоловіків з інвалідністю та/або їх груп до державних, муніципальних, інших видів послуг і призводять до прямої та непрямой дискримінації, соціальної ізоляції, відчуження та виключення (http://www.un.org.ua/images/documents/4494/Gender%20Accessibility%20Audit_brochure_UKR.pdf).

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2005 року № 2807-IV до об'єктів благоустрою населених пунктів належать:

1) території загального користування:

а) парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури та відпочинку, парки - пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші), рекреаційні зони, сади, сквери та майданчики;

б) пам'ятки культурної та історичної спадщини;

в) майдани, площі, бульвари, проспекти;

г) вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди, пішохідні та велосипедні доріжки;

ґ) пляжі;

д) кладовища;

е) інші території загального користування;

2) прибудинкові території;

3) території будівель та споруд інженерного захисту територій;

4) території підприємств, установ, організацій та закріплені за ними території на умовах договору.

2. До об'єктів благоустрою можуть належати також інші території в межах населеного пункту.

Отже, громадські простори - це відкриті простори, які жителі використовують для прогулянок, відпочинку, зустрічей та спілкування.

Важливо, щоб громадські простори були:

Комфортними - зручними, завдяки благоустрою пішохідних доріжок, місць для сидіння, підтриманню чистоти тощо.

Доступними - зручно розташованими, куди легко потрапити (безбар'єрне середовище, близькість зупинок громадського транспорту тощо). Громадські простори мають бути зручними для пішоходів та маломобільних груп, як-от:

вагітні жінки, літні люди, батьки з дитячими візками, діти, люди з інвалідністю, люди з важкими валізами/візками тощо.

Захищеними (безпечними) – захист від автомобілів, сонця, вітру, шуму, пилу та злочинності (наприклад, завдяки гарному освітленню, присутності людей у громадських місцях тощо).

Цікавими - наявність різних видів приємних активностей, наприклад, спілкування в кафе, заняття на спортивному майданчику, споглядання гарного виду тощо.

Активними - здатними приносити прибуток, оживляти ділову та культурну активність у громаді, покращувати мікроклімат і підвищувати цінність земель громади.

Громадський простір має сприяти соціалізації жителів громад, реалізації принципів самоврядування, самоорганізації та суспільної відповідальності громадян.

Гендерний аудит безпеки – процес спостереження, аналізу та оцінки об'єкта або території стосовно рівня їх безпеки для жінок і чоловіків та/або їх груп, який проводиться безпосередньо на об'єкті або території із залученням усіх зацікавлених сторін (за проектом «Безпечно для жінки – безпечно для усіх» Інформаційно-консультативного жіночого центру: (http://www.mled.org.ua/media/docs/Safe-cities_AUC-MLED-Gender-Forum-Nov2011.pdf)).

Основні етапи гендерного аудиту безпеки території:

1. Створення мультидисциплінарної команди та вибір місць аудиту.
2. Навчання команди методиці проведення гендерного аудиту безпеки території.
3. Безпосереднє проведення аудиту.
4. Визначення рекомендацій для підвищення рівня безпеки.
5. Поширення результатів аудиту в громаді.
6. Визначення плану дій та лобювання змін.

Практичний кейс «Проведення гендерного аудиту території Житомирського міського парку імені Юрія Гагаріна»

У липні 2020 року працівниками виконавчих органів Житомирської міської ради, відповідальними за питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, було проведено гендерний аудит безпеки території міського парку імені Ю. Гагаріна. За результатами гендерного аудиту безпеки території підготовлено пропозиції щодо покращення території з урахуванням гендерних аспектів її експлуатації різними цільовими групами з метою їх включення до місцевих цільових програм, розробниками та виконавцями яких є виконавчі органи ради та комунальні підприємства галузі.

Результати гендерного аудиту безпеки (16.07.2020 року) Міський парк імені Ю. Гагаріна (ліва частина) *

1. Загальний вигляд території/локації

Переваги	Недоліки
Центральна частина міста Простора територія Територія прибрана, багато зелених насаджень	Інфраструктура знаходиться у занедбаному стані (доріжки, лавки, смітники) Відсутні вказівники, поручні на сходах, камери відеоспостереження, велодоріжки тощо

2. Ізоляція /місця можливих нападів

Переваги	Недоліки
На території знаходиться заклад ресторанного харчування	На території знаходиться недіюча локація дискотеки "Клітка"

3. Експлуатація території

Переваги	Недоліки
Територією користуються люди похилого віку, мами з дітьми, молодь	Відсутні туалети Відсутні умови для догляду за немовлятами Відсутні місця, де можна отримати допомогу (медичну, захист) Відсутні велодоріжки Лавки, доріжки, смітники у занедбаному стані Територія мало доступна для людей на візках та з дитячими візками

4. Пропозиції щодо покращення

Зміст рекомендації	Кому адресована пропозиція
Побудувати сучасний туалет	Управління культури міської ради, КП “Парк” міської ради
Здійснити реконструкцію доріжок з виділенням території для велосипедистів та будівництвом пандусів на сходах	Управління культури міської ради, КП “Парк” міської ради
Замінити лавки	Управління культури міської ради, КП “Парк” міської ради
Встановити більше оновлених смітников	Управління культури міської ради, КП “Парк” міської ради
Розробити систему навігації	Управління культури міської ради, КП “Парк” міської ради
Відгородити легкодоступні небезпечні місця, (територія за дискотекою “Клітка”)	Управління культури міської ради, КП “Парк” міської ради
Реконструкція дискотеки “Клітка”	Управління культури міської ради, КП “Парк” міської ради Приватний інвестор

Міський парк імені Ю.Гагаріна *
(права сторона – від літньої естради «Ракушка» до
пішохідного мосту)

1. Загальний вигляд території

Переваги	Недоліки
<p>Загальне враження позитивне, територія достатньо простора, багато дерев, кущів, зелених насаджень, місць, де можна сховатися від сонця</p> <p>Людині, яка не знайома з територією, легко знайти шлях</p> <p>Достатньо зручних лав для відпочинку</p>	<p>Потребує реконструкції та оновлення</p> <p>Наявність небезпечних об'єктів</p> <p>Наявність перешкод для пересування, якщо взуття на підборах</p> <p>Недостатньо зон для відпочинку для різних цільових груп</p>

2. Ізоляція /місця можливих нападів

Переваги	Недоліки
<p>Людей навколо можна бачити і чути, вони також бачать і чують інших</p> <p>Територія патрулюється поліцією</p> <p>Наявність відчуття безпеки</p>	<p>Наявність місць, які мають бути огороженими</p> <p>Відсутність камер спостереження</p> <p>Наявні ознаки вандалізму</p> <p>Є місця, де почуваєшся некомфортно</p>

3. Експлуатація території

Переваги	Недоліки
<p>Наявність баків для сміття (у тому числі, для роздрібного сміття)</p> <p>Вказівники для пересування достатньо великі та помітні</p> <p>Територія доступна для велосипедистів</p>	<p>Територія не доступна для людей на візках, відсутні пандуси, пониження тощо</p> <p>Наявні аварійні об'єкти, що можуть нести загрозу життю та здоров'ю (особливо – дітям), небезпечні рослини</p> <p>Громадський туалет потребує реконструкції</p> <p>Наявність незрозумілих та певним чином небезпечних конструкцій</p>

4. Освітлення

Переваги	Недоліки
Найявні прилади освітлення на більшій частині території	Поле огляду закривається високими деревами, кущами
Тротуари і пішохідна доріжка добре освітлені	Відсутні контакти, куди можна звернутися, якщо ліхтарі чи лампочки не горять

5. Пропозиції

Зміст рекомендації	Кому адресована пропозиція
Збільшити кількість енергозберігаючих видів освітлення	Управління культури міської ради, КП "Парк"
Змінити таблички-вказівники з урахуванням потреб усіх соціальних груп, закрити аварійно-небезпечні ділянки	Управління культури міської ради, КП "Парк"
Розробити заходи щодо збільшення відвідування парку людьми із інвалідністю, похилого віку	Управління культури міської ради, КП "Парк"
Передбачити можливість чергування медичного працівника	Управління культури міської ради, КП "Парк"

*Додаються результати фотофіксації

Лист фіксації результатів проведення гендерного аудиту безпеки території

Гендерний аудит території: _____

Дата проведення: _____

Дані про респондента/ів (вік, стать) _____

До звіту додаються фото території/частини території/об'єкта

I. Загальний вигляд

Загальний вигляд	Так	Ні	Частково	Примітка /коментар/пропозиції/рекомендації
Загальне враження позитивне				
Людині, яка не знає територію, легко знайти шлях				
Територія достатньо простора				
Достатньо лав для відпочинку				
Зручні лави, місця для сидіння (зі спинками, не пошкоджені)				
Наявність поручнів на сходах і спусках				
Перешкоди позначені кольоровими смужками чи іншими захисними засобами, щоб допомогти людям з маленькими дітьми, з проблемами зору та ін.				
Наявність перешкод для пересування, якщо взуття на підборах				
Наявність аварійних об'єктів				
Наявність зон для різних цільових груп (підлітки/молодь, з маленькими дітьми тощо)				

II. Ізоляція /місця можливих нападів

Ізоляція /місця можливих нападів	Так	Ні	Частково	Примітка /коментар/пропозиції/рекомендації
Людей навколо можна бачити і чути, і вони бачать і чують інших				
Наявні камери стеження				
Поблизу є місце, де можна розраховувати				

на допомогу (публічний заклад, поліція, медичний заклад тощо)				
Територія патрулюється поліцією, відповідальними працівниками, іншими подібними службами				
Наявні місця, де хтось може сховатися				
Є окремі місця на території, де ви відчуваєтеся некомфортно				
Наявність місць, де можна сховатися від небезпеки				
Наявність місць, які мають бути огорожені, закритими для перебування тощо				
Місце виглядає занедбаним				
На стінах є графіті, інші написи, малюнки тощо				
Наявні расистські, сексистські, інші гасла, зображення, знаки				
Наявність відчуття безпеки				

III. Експлуатація території

Експлуатація території	Так	Ні	Частково	Примітка /коментар/пропозиції/рекомендації
Засміченість території				
Наявність слідів вандалізму				
Наявні розбиті речі, об'єкти, частини об'єктів навколо				
Вказівники зрозумілі, достатньо великі та помітні				
Наявна інформація щодо розміщення найближчих служб допомоги				
Наявні символи, що зображують важливу інформацію (телефони виклику екстрених служб, сходи тощо)				
Вказівники легко зрозуміти тим, хто не знає української мови				
Дошки повідомлень розміщені на прийнятній висоті				

Вказівники зможе побачити особа зі слабким зором				
Присутня інформація про години, коли доступ на територію заборонений				
Наявність на території домашніх тварин				
Наявність бездоглядних тварин на території				
Тварини забруднюють місцевість				
Територія доступна для людей на візках, наявні пандуси, пониження тощо				
Територія доступна для людей з дитячими візками				

IV. Освітлення

Освітлення	Так	Ні	Частково	Примітка /коментар/пропозиції/рекомендації
Наявність місць, в яких освітлення відсутнє або занадто тьмяне				
Прилади освітлення покривають територію, на яку вони розраховані				
Дорожні знаки, вказівники чітко освітлені				
Чи затіняється освітлення деревами та кущами, іншими об'єктами				
Чи добре освітлені тротуари і пішохідна зона				
Можливість чітко бачити те, що попереду				
Поле огляду закривається кутами, стінами, кущами, рекламними щитами або іншими перешкодами				
Наявність контактів, куди можна звернутися, якщо ліхтарі чи лампочки не горять, розбиті чи відсутні				

